

РЕШЕНИЕ

№ 872

гр. София, 13.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 8-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесет и пети януари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Иванка Ангелова

Членове: Яна Вълдобрева
Златина Рубиева

при участието на секретаря Нина Ш. Вьонг Методиева
като разгледа докладваното от Златина Рубиева Въззивно гражданско дело № 20211000502896 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258-чл. 273 ГПК.

С решение № 265264 от 05.08.2021 г., постановено по гр. д. № 13246/2020г., Софийски градски съд, I ГО, 23 състав е отхвърлил предявеният от Н. М. Г. против Прокуратура на Република България иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ за заплащане на сумата от 30 000 лв., представляващи част от вземане в общ размер от 80 000 лв., ведно със законната лихва, считано от 01.12.2017 г. до окончателното изплащане, като неоснователен /погасен по давност/.

Срещу постановеното решение е постъпила въззивна жалба от ищеца в първоинстанционното производство – Н. М. Г., чрез пълномощника му. В жалбата се твърди, че постановеното решение е неправилно и необосновано. Релевира се възражение, че съдът е допуснал процесуално нарушение, като изобщо не е обосновал извода си, че искът е погасен поради изтекла погасителна давност. Поддържа се, че в случая исковата молба е подадена по пощата на 30.11.2020 г., поради което не може да се приеме, че е изтекъл 5 годишният давностен срок, предвиден в ЗЗД. Освен това се твърди, че съдът не е взел предвид, че по силата на чл. 3, т. 2 от ЗМДИП и § 13 ЗИДЗЗдр., през времетраене на извънредното положение, обявено с решение на НС от 13 март 2020г., за периода от 13.03.2020г. до 20.05.2020 г. погасителната давност е била спряна, предвид което в случая следва да бъде удължен петгодишният давностен срок, съобразно периода, през който погасителна давност не е

текла. В жалбата се прави искане въззивният съд да отмени решението изцяло и да уважи иска за обезщетение за вреди, ведно с дължимата лихва. Предявява се претенция за присъждане на разноските по делото и за двете съдебни инстанции.

В о.с.з. пред въззивния състав насрещната страна - Прокуратурата на Република България оспорва подадената от ищеца въззивна жалба, като моли съда да я остави без уважение и да потвърди първоинстанционното решение, като правилно и законосъобразно.

Настоящият съдебен състав, като прецени събраните по делото доказателства в тяхната съвкупност, както и във връзка със становищата на страните и техните възражения, на основание чл. 235, ал.2 от ГПК, намира следното:

Въззивната жалба е допустима – подадена е в законоустановения срок, предвиден в чл. 259, ал. 1 ГПК, от страна в процеса, имаща право и интерес от обжалване и срещу подлежащ на обжалване съдебен акт.

Предмет на разглеждане е предявен иск с правна квалификация чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ. С обжалваното решение СГС, I ГО, 23 състав е отхвърлил предявения иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди като неоснователен, поради изтекла погасителна давност.

След извършената служебна проверка на първоинстанционното решение, въззивният съд счита, че то е изцяло валидно и допустимо, което обуславя възможността да се произнесе по неговата правилност. Съгласно чл. 269, изр. второ ГПК и задължителните указания по приложение на посочената норма, дадени с т. 1 от Тълкувателно решение № 1 от 09.12.2013 г., постановено по т.д. № 1/2013 г. по описа на ОСГТК на ВКС, при произнасянето си по правилността на обжалваното съдебно решение въззивният съд е ограничен до релевираните в жалбата оплаквания за допуснати нарушения на процесуалните правила и на материалноправните норми, както и до проверка за правилното прилагане на релевантни към казуса императивни материалноправни норми, дори ако тяхното нарушение не е въведено като основание за обжалване.

Предмет на разглеждане във въззивното производство е решението в неговата цялост.

По делото не се спори, а и от събраните доказателства се установи, че с постановление от 21.01.2010 г. ищецът е привлечен като обвиняем по пр. пр. 3-776/2009 г. по описа на СРП, ДП № 12/2014г. по описа на ДАНС за извършване на престъпление по чл. 149, ал. 1 НК, като последният е задържан под стража за срок от 72 часа. С определение от 24.01.2010 г., постановено по н.ч.д. № П-36/2010 г. по описа на СРС, потвърдено с определение от 29.01.2010 г., постановено по в.н.ч.д. № С-98/2010 г. на СГС, срещу ищеца е взета мярка за неотклонение „задържане под стража“. С определение от 28.06.2010 г. /влязло в сила на 01.07.2010г./, постановено по н.ч.д. № 133/2010

г. по описа на СРС, взетата мярка е изменена в „парична гаранция“, като ищецът е освободен от следствения арест. Впоследствие обвинението е изменено и ищецът е обвинен в извършване на престъпление по чл. 157, ал. 3 НК. На два пъти срещу ищеца е внесен обвинителен акт от СРП, като и в двата случая съдебното производство е било прекратено от СРС, поради допуснати съществени процесуални нарушения. С прокурорско постановление от 26.03.2015 г. наказателното производство срещу ищеца е прекратено, на основание чл. 243, ал. 1, т. 1, вр. чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК – тъй като липсвали доказателства за извършено от ищеца съставомерно деяние. По повод обжалване от ищеца на мотивите на постановлението с определение от 30.11.2015 г., постановено по в.н.ч.д. № С – 114/15 г. от СГС, НО, XIII въззивен състав, постановлението за прекратяване е окончателно потвърдено.

От показанията на свидетеля В., се установи, че към датата на образуване на наказателното производство Н.Г. му е бил работодател. Докато ищецът бил в ареста, свидетелят му ходил на свиждане. Оплаквал се, че в затвора не се чувства добре. След като го освободили, двамата продължили да се срещат. Ищецът не се чувствал комфортно, психически също не бил добре. Не му бил споделял за наличие на тежки болести, но му се оплакал, че не можел да спи и да яде. Колеги на свидетеля го питали защо продължавал да работи с такъв човек. Приятелите на ищеца се отдръпнали от него. Свидетелят разбрал от новините за какво точно е обвинението.

Въззивният състав кредитира показанията на свидетеля в описаната част, тъй като същите са дадени в резултат на преки впечатления и не са в противоречие с останалия доказателствен материал по делото.

По делото са представени копия от множество медийни публикации, излезли в периода 20.01.2010г. - 29.01.2010 г. В мнозинството от публикациите са посочени имената на обвиняемите и техните прякори с женски имена. Авторите на публикациите са се позовавали на сведения, дадени им от ГДБОП – Я. К., от главния секретар на МВР – К. Г.. В три от публикациите е цитирано изказване на прокурор Х. Д., който е заявил пред журналистите: „Прекратихме много гнусни престъпления с деца, които дори не могат да се оплачат. При съвместните действия са натрупани достатъчно безспорни доказателства за престъпната дейност на групата“ /20.01.2010 г./. В една от публикациите е цитиран прокурор И. Т., който е казал „Засега шестимата отговарят за блудство с малолетни, но ще им бъдат повдигнати и обвинения за склоняване към блудство на деца...“. В някои от журналистическите материали са възпроизведени разкази на непълнолетни момчета, с които журналистът е разговарял, посочени като „жертви на педофилите“.

Представени са и снети на хартиен носител телевизионни материали, излъчени по „Нова ТВ“ и „Про БГ“.

При така установената фактическа обстановка, въззивният съд достига до следните правни изводи:

Анализът на събраните пред първата инстанция доказателства обосновава извод, че ищецът е претърпял вреди, които са пряка и непосредствена последица от незаконното обвинение и подлежат на обезщетяване от ответника - Прокуратура на РБ, на основание чл. 2, ал.1, т. 3, вр. с чл. 4 от ЗОДОВ. Основанието за ангажиране на отговорността по чл. 2, ал. 1, т. 3, пр. 1 ЗОДОВ е обективният факт, че лицето е било обвинено в извършване на престъпление по Наказателния кодекс и е оправдано. В този смисъл без значение за обективната отговорност е това дали на определен етап от производството действията на прокуратурата са били законосъобразни и обосновани с оглед на събраните до този момент доказателства или дали при извършването им са спазени всички предвидени процесуални правила. Затова и отговорността е налице дори и от страна на ответника да са спазени всички законови изисквания и повдигнатото обвинение да е отговаряло на събраните до този момент доказателства и на вътрешното убеждение на съответния служител.

За да определи размера на обезщетението за неимуществени вреди, настоящият съдебен състав следва да вземе предвид всички установени по делото правнорелевантни факти, както и да приложи обществения критерий за справедливост, регламентиран в чл. 52 от ЗЗД, както и константната съдебна практика, включително задължителната такава, намерила израз в т. 11 (раздел II от мотивите към нея) от ППВС № 4/23.12.1968 г., т. 3 и т. 11 от ТР № 3/22.04.2005 г. на ОСГК на ВКС, както и във формираната по приложението на чл. 52 ЗЗД практика на ВКС. Съгласно тази трайно установена практика, понятието „справедливост“ по смисъла на чл. 52 от ЗЗД не е абстрактно, а е свързано с преценката на редица конкретни, обективно съществуващи при всеки отделен случай обстоятелства, които следва да се вземат предвид от съда при определяне на обезщетението за неимуществени вреди. Конкретно при исковете по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ такива правнорелевантни обстоятелства за определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди са: тежестта на повдигнатото обвинение, дали то е за едно или за няколко отделни престъпления; продължителността на наказателното производство, включително дали то е в рамките или надхвърля разумните срокове за провеждането му; дали е взета, както и вида на взетата мярка за неотклонение; другите наложени на ищеца ограничения на правата и свободите му в рамките на наказателното производство; по какъв начин всичко това се е отразило на ищеца - има ли влошаване на здравословното му състояние и в каква степен и от какъв вид е то, конкретните преживявания на ищеца, и изобщо - цялостното отражение на предприетото срещу него наказателно преследване върху живота му - професия, професионална реализация, обществен отзвук, семейство, приятели и пр. Обезщетението за неимуществени вреди по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ се определя глобално - за всички претърпени неимуществени вреди от това увреждане. В този смисъл, неимуществените вреди са конкретно определими и глобално присъденото парично обезщетение за тях следва да съответства на необходимостта за

преодоляването им в тяхната цялост, следва да е достатъчно по размер за репарирането им - в съответствие с общоприетия критерий за справедливост и общественоеикономическите условия и стандарта на живот в страната, но най-вече - с оглед особеностите на конкретния случай. Същевременно, обезщетението не следва да надвишава този достатъчен и справедлив размер, необходим за обезщетяването на конкретно претърпените неимуществени вреди.

Предвид така изложените принципни постановки, обективирани в редица решения на ВКС, въззивният състав взе предвид следните конкретно установени обстоятелства: Тежестта на повдигнатото обвинение срещу ищеца - преди и след изменението му в рамките на съставите по чл. 149, ал. 1 НК и чл. 157, ал. 3 НК - и в двата случая тежко наказуеми. Съобрази естеството на обвинението - за деяния обществено и морално укорими. Отчете и обстоятелството, че ищецът е бил задържан под стража за срок от 72 часа, както и продължително търпяната от него мярка за неотклонение – „задържане под стража“ /за период от половин година/, което обстоятелство безспорно му е създавало голям дискомфорт, като тази принудителна изолация е свързана с нарушаване на едно от основните човешки права – това на свобода. Съдът взе предвид и продължителността на незаконното наказателно преследване от 5 години, 10 месеца и 9 дни, което намира за дълъг период при разследване на престъпления с такъв характер в досъдебната фаза. От анализа на събраните гласни доказателства съдът приема за установено, че претърпените от ищеца вреди, изразяващи се в душевен дискомфорт и притеснения, са вследствие на повдигнатото обвинение, както и че хората в обкръжението на ищеца са се отдръпнали от него. Не без значение е и обстоятелството, че ищецът е бил публично злепоставен в резултат на медийните публикации и обществения отзвук от обвиненията. В тази връзка съдът съобрази единствено информацията, която е била предоставена от органите на прокуратурата. Тъй като отговорността на прокуратурата не може да бъде ангажирана за съдържанието на публикациите, което се определя от техните автори и е политика на издателя на съответната медия. На следващо място, съдът отчита и факта, че е било допуснато нарушение на презумпцията за невиновност, тъй като цитираните по-горе служебни лица са представили ищеца отнапред за виновен. Съдът съобрази и факта, че в информационната среда все още са налични данни за негативните публикации, свързани с името на ищеца, поради това и ефектът от злепоставянето не може да се счита за напълно заличен.

От друга страна, съдът съобрази, че след като първоначално взетата мярка за неотклонение „задържане под стража“ е изменена на „парична гаранция“, спрямо ищеца не са били наложени други мерки, ограничаващи свободата му на предвижване през по-голямата част от продължителността на наказателното производство. Взе предвид и че производството е приключило на досъдебна фаза и ищецът не е бил ангажиран с процесуални действия в съдебната фаза. Действително по делото се установи, че ищецът е търпял

известни негативи в личен план, изразяващи се в дискомфорт и загуба на част от социалните си контакти, но не се доказва да са настъпили сериозни последици в степента, описана в исковата молба. Не се доказаха твърденията му, че вследствие на обвинението е било накърнено „доброто му име“ – по делото няма данни с какво име се е ползвал ищецът преди да бъде обвинен. Не се доказаха твърденията на ищеца за притесненията му, че взетите от него кредити, не ще могат да бъдат обслужени и жилището му ще бъде изнесено на публична продажба. Отчитайки естеството на обвиненията, както и охарактеризирането му като “****”, извършител на развратни действия, вкл. чрез принуда, упояване и изнудване, не се установи ищецът да е търпял вреди с голям интензитет. В тази връзка следва да се посочи, че свидетелските показания съдържат по-голяма информация за това как ищецът се е чувствал в следствения арест, но от тях не се установява какво е било отражението на повдигнатите обвинения върху психо-емоционалното състояние на ищеца – употребените от свидетеля изрази са общи и декларативни. Не се доказаха твърденията на ищеца, че и към настоящия момент продължава да изживява всички тези събития, както и че животът му е безвъзвратно променен. Няма данни тези обвинения да са попречили на професионалната реализация на ищеца. По делото не се твърди, а и липсват данни обвинението да е дало отражение върху здравословното му състояние. С оглед на тези конкретно установени данни и като съобрази социално-икономическата обстановка в страната към процесния период, определяща обществения критерий за справедливост на този етап от нейното развитие, намира че сумата от 5 000 лв. е справедливото обезщетение за доказаните неимуществени вреди, като съдът разграничи в две групи обстоятелствата, които го мотивират да определи именно този размер.

Заявените от жалбоподателя-ищец, съотв. от ответника искания за присъждане на обезщетение в по-висок, респ. в по-нисък размер от посочената по-горе стойност, са неоснователни, тъй като това би довело до противоречие с нормативното изискване за определянето на същия по справедливост, както и до несъобразяване с доказаните в дадения казус конкретни обстоятелства, имащи значение относно преценката във връзка с размера на това вземане.

Основателно е искането на ищеца за присъждане на законна лихва върху размера на определеното по справедливост обезщетение за неимуществени вреди, считано от 01.12.2017 г.

Основателно е възражението на жалбоподателя, че исковата претенция не е погасена по давност. В случая, както е посочил първоинстанционният съд, началната дата, от която е станало изискуемо вземането на ищеца за обезщетение за неимуществените вреди, търпени от него вследствие на незаконното обвинение, е 30.11.2015 г., когато окончателно е прекратено наказателното производство, водено срещу него. Исковата молба е подадена по пощата на 30.11.2020 г., предвид приложения пощенски плик /лист 7 от делото пред СГС/, както и протокол от служба „Регистратура при СГС“ -

/лист 6 от делото пред СГС/. С оглед на тези данни, исковата молба е подадена в деня - преди изтичане на пет годишния давностен срок. На следващо място, погасителна давност не е текла за периода от 13.03.2020 г. до 20.05.2020 г., съгласно чл. 3 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, изменен с Държавен вестник (ДВ) бр. 34 от 09.04.2020 г. Следователно искът не е погасен по давност и следва да бъде уважен до посочения размер, ведно със законната лихва.

По изложените съображения, обжалваното решение следва да бъде отменено в частта, в която предявеният по делото иск за обезщетение за неимуществени вреди е отхвърлен до размера на сумата от 5 000 лв., ведно със законната лихва върху тази сума, като вместо това ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца обезщетение в размера на 5000лв. и лихвата върху нея, считано от 01.12.2017г. до окончателното плащане. В останалата обжалвана част решението следва да бъде потвърдено.

По отношение на разноските, с оглед изхода на делото: ищцовата страна има право на присъждане на разноски в общ размер 15 лв. – държавна такса, от които 10 лв. за държавна такса пред СГС и 5 лв. за държавна такса пред САС.

Мотивиран от горното, Софийски апелативен съд, ГО, 8 състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 265264 от 05.08.2021 г., постановено по гр. д. № 13246/2020 г. от Софийски градски съд, I ГО, 23 състав **в частта**, в която е отхвърлен предявеният от Н. М. Г., ЕГН: ***** срещу Прокуратура на Република България иск с правно основание чл. 2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ до размера на сумата от 5 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, причинени в резултат на повдигнато му обвинение за извършване на престъпление по чл. 157, ал. 3 от НК, наказателното производство по което е прекратено на основание чл. 243, ал. 1, т. 1, вр. чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК, ведно със законна лихва върху главницата, считано от 01.12.2017 г. до окончателното изплащане, **вместо което постановява:**

ОСЪЖДА Прокуратура на Република България – с адрес: гр. София, бул. „Витоша“ №2 **да заплати** на Н. М. Г., ЕГН: *****, съдебен адрес: гр. София, ул. „Аксаков“ №28, ет.2-адв. Д., на основание чл. 2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ, сумата от 5 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, причинени в резултат на повдигнато му обвинение за извършване на престъпление по чл. 157, ал. 3 от НК, наказателното производство по което е прекратено на основание чл. 243, ал. 1, т. 1, вр. чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК, ведно със законна лихва върху главницата, считано от 01.12.2017 г. до окончателното изплащане, както и да заплати сумата от 15лв. – държавна такса, на основание чл. 10, ал.3 ЗОДОВ.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата обжалвана част.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред ВКС в 1-месечен срок, считано от връчването му на страните, при наличие на предпоставките на чл. 280, ал.1 и ал.2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____